

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik minden héten egyszer szombaton, egy íven.	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECEN, KOLLÉGIUM Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.	Előfizetési ár egész évre 10 arany korona félévre . . . 5 arany korona Egyes szám ára 25 arany fillér
--	--	--

Egyházkerületi gyűlést megnyitó ímádság.

Mindenható Isten! Mennyei édes Atyánk! Kegyelmed jobbán vezetve megtértünk újra, hogy tanáccsal és vezérlessel, utak mutogatásával és mérlegelésével földi országod reánk bízott dolgait igazítsanók.

Elménkben homályt, terveinkben kétséget látunk, Uram! A lelkünk szunnyadó szövétnek, akaratom hajtogatott nádszál. Jöjj azért segedel-münkre világossággal és bölcsességgel, erővel és állhatatossággal.

A világot még mindig tüzes szelek szántják. Szerezz, Uram, enyhületet reá a békesség és csendesség harmatja hullásával. A harag sötéttségét szeretettel világosítsd átál és fogd le türelemmel a kezét, amely erőszakra emelkedik. Az igazság hajnalát derítsd fel és adj bölcsességet a lelkeknek, hogy gyönyörűséget találjanak abban. Amit elgörbített a csalárdság és gonoszság, egyenesítsd ki, Uram; amit elrabolt az igazságtalanság, add vissza épen és egészen hazánknak is, anyaszent-egyházunknak is.

Oldozd meg a köteleket és láncokat, töröld el az árkokat és kerítéseket, zúzd szét a gerendákat, amelyekkel megkötöttettünk, megkisebbitettünk és körül zároltattunk.

Sebeinket kötdz be, gyászunkat vigasztald meg, szégyenünket, gyalázatunkat töröld el óh Uram mindenre elégséges kegyelemmel.

Töltsd ki anyaszentegyházunkra s e mostani gyűlésünkre is Szent Fiad evangéliomának erejét s a Szent Lélek teljességét, hogy mi is vegyünk épületet és általunk vegyenek mások is mindazokban, amelyek javunkra, békességünkre, épülésünkre valók s amelyekkel öregbül a Te dicsőséged. Ámen.

Részletek az 1924. évi püspöki jelentésből.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Mindennek a kezdetén és a végén Istenhez kell térnünk és a folyása alatt is szüntelen Hozzá tartanunk magunkat, mert Ő nélküle semmire sem mehetünk abban, ami jó s Ővele minden jóra, amit Ő akar. Hálaadással térek tehát én is Hozzá, mikor egy esztendőnek a végén számot adok sáfárkodásomról s azoknak állapotáról, akik s amik reám bíztak. A lelkiismeretem csak az ő tökéletes mértékét tekintve háborgat; emberi mértékkel mérve, úgy hiszem, nem találatom könnyűnek. Ami az erőmtől és időmtől telt, szent szolgálatomnak szentelem, s ha a gátoló körülmények nem lettek volna nagyobbak, mint a leküzdő erő mértéke, akkor bizonyára több eredményekkel kedveskedhetném számoltatóim előtt.

A lélek még mindig nem tért vissza a nyugodalomnak ahhoz a fokához, ahol a káros indulatok teljesen elveszvéen, emberekben való kártétel vágya nélkül érvényesül alkotó, építő, növelő és tökéletesítő erejével az Isten országának terjesztésére irányuló szent elhatározás. A nézők tábora ezért még mindig nagyobb, mint a munkásoké; pedig az a társra való gabona igen sok. Nem úgy, mintha a választottság csúrébe méltán takarható érett termés volna sok, hanem úgy, hogy tömérdek sok a munka, amivel az óhajtott eredmény elérhető; igen sok a gyomlálni, tisztítani, érlelni és rendbe kötni való; s igen kevés a munkás, aki a munkát tudná is, akarná is végezni.

A jó munka oroszlánrésze a lelkészekre vár, akiknek magukon kell elsősorban elvégezni a kor ezer, meg ezer szüksége által kívánt reformációt tökéletes tudományban, hűséges munkában, tiszta életben, amelynek a szeplőtelen-ségén kívül a szelidség, okosság, alázatosság és szeretet is alkotó részei. Majd ha a lelkipásztorok nagy tábora mind fenn lesz ezen a magaslaton, akkor aztán nem esik visszajára a tanítás, ami az egyházas s még inkább az evangéliomi élet mérlegének alkalmazása mellett ugyancsak reá fér egyházunk világi elemeire is.

Az evangéliomi világosság meglankadása és az evangéliomi só megizetlenülése nem kizárólagos magyar betegség, amelynek lázfokát és kór-sága mértékét a keresztyénségnek a politikában

való lejáratása tette halálosan veszedelmessé. A keresztyénség éves kelevényei mindenütt mutatkoznak a világon s egyfelől a hitelenségnek és istentelenségnek, másfelől a külsőségek haszontalanságának és a vakhít politikai hatalmának nemzetközisége gondoskodik róla, hogy a betegség aggasztóan krónikus legyen. Ha az Észak-Amerikai Egyesült Államokban, ahol pedig a keresztyén egyházak egész légiója, tömérdek kincsekkel támogatva, lázasan dolgozik, ha ilyen országban a nép 50%-a él felekezeten kívül, akkor ugyanez gondolkodnunk kell afelett, hogy valami nagyot el kellett mégis hagyni a keresztyénségnek, valamit, ami egyes egyedül bír a lelkekre vonzó erővel és pedig ellenállhatatlan vonzó erővel. A keresztyénség elhagyta első szerelmét: a krisztusi élet teljességét. Azt az erőt, amellyel várakat vett be, seregekkel tette le a fegyvert, trónokba lépett, birodalmakat hódított meg s átformálta vadságból szelidségbe a lelkeket. A tartalmi egyházat hiába keressük, mindegyik csak a formái egyház jelentkezik.

Az újraélesztés munkáját a belmisszió vette fel. Mind több és több szervei támadnak. A meglevők erősödnek, terjeszkednek. A munka mind intenzívebb és szélesebbkörű lesz. Országos, kerületi, egyházmegyei és lelkészkeri konferenciák tisztogatják, ismertetik és viszik szíjjel az életbe az evangélizáló munka alapelveit. A hivatalos egyház is fokozódó figyelmet, sőt áldozatot fordít erre a munkára, amelynek minél nagyobb eredményei mutatkoznak a valódi evangéliumi élet kialakulásának formájában és lényegében, a hivatalos egyháznak annál kevesebb dolga és baja lesz a közigazgatás és bíráskodás kényszereszközeivel. A belmissziói munka irányzó centruma a Debreceni Református Egyház lett Templom Egyesületével és Diakonissza képzőjével. Mindkét belmissziói szerv most kezdi kibontani szárnyait abban az irányban, amely a hivatalos egyházat és egyháztársadalmat az evangéliumi élet szent kifejtésében egyesíti. Az indulás jelei, sőt a haladás eredményei más egyházainkban is mutatkoznak. Híveink nemes hajlandóságának s a fokozottabb igényű vallási és egyházi élet iránti finom érzékének javára megállapíthatjuk azt az érdemet, hogy ahol a lelkész hivatásának megfelelően tüzi ki a célt, ahol az evangélizálás alkalmas eszközeivel megkezdte a munkát, a cserbenhagyás keserű kenyerét nem kell ennie. Itt is igaznak bizonyul — igen jelentéktelen kivételektől eltekintve —, hogy a lelképásztor az egyház, mint ahogy a tanár és a tanító az iskola. Nem hatalmi jelentéssel, hanem lelki értelemben állítom fel a tételt. Belmissziói munkánk iránt a külföld is s különösen az amerikai protestáns egyházak érdeklődnek s még anyagi eszközökkel is próbálják a magyar munkát segíteni. Azonban minékünk köszönetünk és hálaunk teljes megadása mellett is arra kell törekednünk, hogy a lelkek ébredésének aytajain keresztül megtaláljuk magunk erejéből is a továbbfejlődés anyagi forrásait...

Az állam és egyházak közötti viszony anyagi vonatkozásai egészen alkalmasok arra, hogy belőlük a külső szemlélő a barátságtalanság tényleges állapotát állapítsa meg. Egyházi és iskolai államsegélyeink valorizálásánál még ott sem

ment el az állam az államháztartás teherbirása által megengedett határig, ahol pedig kötelezettsége — mint pl. a középiskolák fenntartási segélyénél — kétoldalú szerződésen alapul. Egyháziunk iskolai terheit pedig nemcsak hogy legteljesebb mértékben valorizálta, hanem önkényesen emelte fel alaptételeiben s viszont alaptételeiben szállította le a magáét. Ezen cselekedeteit az állam egyfelől az államháztartás súlyos helyzetével, másfelől a másfelekezetekre is kiható egyenlő elbánás elvével és gyakorlatával indokolja. Amaz inkább azonban erejét veszi olyan szükségletek bőséges fedezése által, amelyek jelentőség tekintetében messze maradnak a közoktatás és közművelődés érdekei felett, emez pedig azoknak az óriási birtoktesteknek a római egyház használatában hagyásával, melyeknek jövedelme mellett az államsegély folyósítása vagy megszüntetése az érezhetőség szempontjából nemcsak hogy nem játszik szerepet, hanem amelyek mellett államsegélyt adni vagy elfogadni már csakugyan kéri egy megcsontított állam szegény helyzetéből.

Nem mehetek el szó nélkül amellett az elbánás mellett, amelyben az állam a debreceni egyetemet részesíti. Ehhez az egyház ugyancsak van közünk, mert a debreceni egyetem létesítése tárgyában az állammal szerződéses viszonyban vagyunk.

Mi a szerződésből folyó minden kötelezettséget teljesítettünk, teljesítették Kollégiumunk társfenntartói: Debrecen sz. kir. város és a debreceni református egyház is. Csak az állam: a legerősebb szerződő fél halogatja kötelességét. Új célokat tűz ki, új intézményeket létesít a kultúra terén, milliárdokra menő befektetéssel. Csak azt sorozza mostohán utolsó sorba, amiben saját maga állapított meg és fogadott el magára nézve jogi kötelezettséget, amely jogi kötelezettségtől az erkölcsi momentum sem választható el mégsem egészen.

Elnöktársam öméltóságával több ízben és módon szorgoskodtunk az egyetemi építkezés siettetése körül. Legmagasabb és legilletékesebb helyekről kaptunk is kedvező ígéretek, de ezek az ígéretek a jelentésem időpontjáig mindig ígéretek és nagyon szomorú volna, ha ezek az ígéretek is hajótörést szenvednének a pedálok diszharmóniáján. S ha a jó kimenetel iránt kétségeim vannak, kétségeim indokát abból a tényleges állapotból veszem, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban csak irmagul vannak protestáns tisztviselők, már pedig kongregációkban nevelkedett tisztviselőtől, néhány kivételt magásra emelve, buzgóságot várni református vonatkozású ügy javára, igazán kontradikció in adjekto volna.

A debreceni egyetem kiépítésének ügye nemcsak azért református vonatkozású, mert a magyar református kultúra érdeke, a debreceni egyetem által is inaugurált magyar nemzeti kultúra érdekeivel mindig azonosak, hanem azért is, mert az egyetem teljes kiépülésének késedelme kártékonyan befolyásolja ifjúságunk nevelésének érdekét.

Tudnivaló ugyanis, hogy a régi akadémiánk három fakultásának feladásával szenvedett oktatási kárunkat ifjúságunk nevelő-intézetének kifejlesztésével óhajtjuk kárpótolni, de ez az

óhajunk mindaddig teljesületlen marad, amíg az egyetem teljes kiépülésével kapcsolatban Kollégiumunk épülete egészen a mi rendelkezésünkre nem áll. A mai helyzet nemesak azért tarthatatlan, mert internátusunk fejlődését fennakasztja, hanem azért is, mert csak egyetemi kapcsolatba tartozó ifjúságnak a Kollégium tényezőivel és hatóságaival szemben tanúsított legalább is passzív magatartása nem befolyásolja kedvezően a Kollégium kötelekébe tartozó ifjúság magaviseletét és fegyelmezésének ügyét. Úgy a gazdaságosság, mint az egyetem tanulmányi érdeke, valamint Kollégiumunk nevelés ügyének kérdése, tehát komoly ellentmondás tehetésének lehetősége nélkül sürgetik az egyetemi klinikák és központi épület kiépülését és teljes berendezését és nem is tudjuk elképzelni, hogy a szükségek tömege és elemi ereje (előtt mielőbb) meg ne nyilvánjanak a teljesedés aítajai.

A felekezeti viszonylatról sem mondhatunk jól. Azoknak a jóhiszenű lelkeknek, akik a hitelenség gonosz politikai tombolásai után viszonyos és egyenlő együttműködés lehetőségét remélték egyházi tekintetben is a katholicizmussal, a kiábrándulásuk bekövetkezett. Én egy percig sem ringattam magam ebben a reményben, nemesak azért, mert a Hit és Rend protestáns részről kezdeményezett világakciójának legkezdetén, és legkezdetén az úgynevezett keresztény kurzus kibontakozásának, a mostani római pápa becsületes őszinteséggel kijelentette, hogy protestánsokkal még a Hit és Rend általános érdekeinek védelme céljából sem ül le, sem maga, sem képviselője, vagyis, hogy szolidaritást semmi vonatkozásban sem vállal velük, hanem azért sem, mert meg voltam győződve róla, hogy a jezsuitizmus azért trombitálja bele a közvélemény fülébe a keresztény egység jelszavát, hogy elvonja a figyelmet a politikai helyzetnek zavarosban való halászat útján kihasználásáról. Annak az irányzatnak a köznyújtásától, amely történelmileg óriássá kimagásodott protestáns nagyjaink homlokáról nem átalja irodalomban és szószéken állandóan tépdadni a babért, annak az irányzatnak, amely Páter Pongrácz Kelemen karmelita barátunk ez évben 13-ik kiadásban megjelent iskolai egyháztörténelmével így tanít: „A protestánsizmus mérhetetlen erkölcsi károkat okozott az emberiségnek. Európa népeit Luther felléptéig legalább a közös hit egyesítette, a protestáns hit azonban megbontotta a keresztények között a vallási egységet és békét”, annak az irányzatnak, amely a mohácsi vészért és minden hasonlósért és kárért, amely Magyarországot érte, a protestánsizmust állítja oda bűnbakul, annak az irányzatnak, amely a protestánsizmusnak irtó hadjáratot hirdető Regnum Marianum eszméjének templomot épít, annak a felénk nyúló kezétől félek, még ha ajándékot hoz is. Egészen felesleges is minékünk a kétoldalú őszinteséget teljesen kizáró keresztény egységet egyházi vonatkozásaiban erőltetni. E helyett hirdessük és érvényesítsük a minden jó magyar ember egységét és békességét. Aki a hazafiság platformjában nem tud embertársaival szolidaritást konstruálni, az még kevésbé tud vallási platformon, Legyünk mi csak hitelveink mellett szilárdan megálló, erős, magyar reformátusok és vallás te-

kintetében minden felemás igába rekesztetés kísérletét és lehetőségét elvetvén, keressük a társadalmi békés együttműködést, vallásfelekezeti különbség nélkül mindazokkal, akikben a haza áldozatos szolgálatának bizonyágtételéből testvéreinkre ismerünk. És ha volnának közöttünk olyanok, akik a hazug elméletek és hamisított történetkonok ismételtetésével megtévesztve és elkábulva, kívánatosnak tartanak, ha egy szép napon más-vallásúakként ébrednének fel, azok jól megjegyezzék, hogy az ilyen ébredésnek lelkiismeretük szabadságával, őseik történelmi érdemeivel, a magyar nyelv- és eszme domináns érdekével fizetnék meg az árát....

Dr. Baltazár Dezső.
püspök.

Az egyházkerületi közgyűlés határozata:

Egyházkerületi közgyűlésünk az apostoli, prófétai és reformatori hit ősi eszményeinek fáklyáját acélkézzel magasra tartó s vele a mai világ zürzavaros útvesztőjében jövőnknek útját ragyogó biztossággal megvilágító, rendkívüli gonddal szerkesztett és szuggesszív erővel megirt püspöki jelentést mély megilletődéssel és hálás köszönettel veszi tudomásul; s midőn egy különben nehéz és fáradságos év munkái és küzdelmei után mélységes örömmel látja egyházkerületünk szeretve tisztelt lelki vezérét és első pásztorát a se jobbra, se balra nem ingadozás régi, szilárd, egyenes és mindig föltelé vivő útján járni folyvást és állhatatosan, személye, elvei és a jelentésben érintett nagy és életbevágó konkrét ügyek körüli eljárása iránt rendületlen bizalmának kedvtelve ad kifejezést s drága életére és munkásságára a megtartó, erőadó és gyarapító kegyelem minden testi és lelki áldását esdve kéri. Kimondja a püspöki jelentésnek teljes szövegében a jegyzőkönyvben, a hozzá mellékelt statisztikai adatoknak és a segédlelkeszek kimutatásának pedig a jegyzőkönyv mellékleteként leendő kinyomatását.

Egyház

Részlet

az eszperesi jelentésből.

Folyó év április 18-tól június 8-ig Ajtay Jenő, Dr. Molnár Béla lelkészársam segítségével és Dobó Sándor, Bor János, Bán Géza, Jámbor Kálmán népiskolai tanügyi felügyelő urak közreműködésével Isten segedelmével az egyházmegye minden egyházát személyesen látogattam meg.

A hivatalos látogatás során igen sok öröndetes, felemelő, az egyházhoz való hűségéről és áldozatos szeretetről, a lelkek nemességéről és jora készségéről bizonyágot tevő életjelenséggel találkoztam, de valahogy általános érzés gyanánt kellett megállapítanom, hogy ha főbenjáró bűnök nem terhelik is a lelkünket, de talán tisztelet a kevés kivételnek, mi pásztorok, tanítók, presbiterek, a nép vezetői és vénei sem teljesítjük oly mértékben keresztényi kötelességeinket, mint kellene, mint azt a hitélet előhaladása, s az anya-

szentegyháznak szereteten épülő külső-belső boldog fejlődése megkívánna. S hogy ez a megállapítás nem csupán egy egyházmegyére vonatkozatható, annak kétségtelen bizonyossága nemcsak a gyülekezetek tagjainak szokatlan nyugtalansága és, mondjuk, sok helyen könnyű áthajlása a szektáskodás felé, hanem a hivatalos egyházi élet már évek óta mind jobban-jobban hangoztatott kívánalma, hogy tennünk, cselekednünk kell, mert „periculum in mora”. És állandóan beszélünk is, sőt statisztikát készítünk belmissziói munkáról, vasárnapi iskolákról, bibliai órákról, vallásos felolvasásokról, estélyekről, ünnepélyekről, betegek látogatásáról, szomorkodók vigasztalásáról, éhezők táplálásáról, mezítelenek ruházásáról, beszélünk mind hangosabban a szereteten épülő és jócselekedetben megnyilatkozó keresztyéni élet minél általánosabb mérvben való elterjedésének szükségességéről és mert beszélünk róla, már hajlandók vagyunk hinni, hogy talán a belmisszió kérdésének felvetésével meg is találtuk a helyes útát egyházi életünk újjáépítéséhez. Pedig ha figyelmesen széjjelnézünk, tulajdonképen még nem történt egyéb, minthogy helyel-hellyel megmozdult egy-egy mélyebb érzésű egyháztág, vagy pásztorokdásra hivatottabb lelkész és ennek jó hatása nyilvánult meg egy-nehány fogékonyabb lelkű, mélyebb és tartalmasabb egyházi élet után sóvárgó egyháztág életében. A gyülekezetek nagy része, azonban az egyháztágok nagy tömege ma is olyan, mint volt, hideg, közönyös, világbamerült, zúgolódó, perlekedő, istenkáromló, templomkerülő, ki a keresztyén egyházhoz való tartozandóságát, a Krisztussal való közösségét minden egyébvel tudná inkább igazolni és bizonyítani, csak épen a cselekedeteivel, az életével nem!

Megeleveníteni a holt rögöket! Ez volna a hivatásunk és a kötelességünk is! Új életet teremteni! Lükettő, eleven, a szeretet evangéliomán épülő, rendíthetetlen hiten nyugvó és boldogságot fakasztó új életet, mely a Krisztushoz vezet, vele állandó közösségben tart s a földi és az örök élet jutalmában való részesülést igéri és adja! A gyülekezet tagjainak erre az életre való ránevelése, lelkükben ezen tisztultabb és boldogabb élet utáni vágyódásnak a felköltése, ez a legszebb — nemcsak lelkészi — hanem keresztyéni elhivatás, s az egyház vezetőinek, nemcsak a lelkipásztoroknak, hanem a tanítóknak, a presbitereknek is esküvel vállalt kötelezettsége! Ez volna talán maga a belmisszió!

S ennél a pontnál megállított az élet s a Debreceni Prot. Lap 28—29. számában a Révész Imre tollából kikerült „Belmisszió” című cikknek az a tétele, hogy a belmisszió „egyelőre még sem a lényegét, sem a módjait nem tisztáztuk magunk előtt megnyugtatólag!” És mert ez csakugyan így van — felfogásom szerint —, nem a belmissziói munka, nem az új élet megteremtése a főkötelességünk és első teendőnk az egyház élethajójának boldogabb révpárt felé irányítása kérdésében, hanem sokkal inkább talán a régi hitélet visszaállítása. Reformátoraink azt hangoztatták, hogy vissza a Krisztushoz, ma talán az volna aktuális felhívás, hogy vissza a Reformátorokhoz! Ne csak az általuk megtisztított keresztyén vallást hirdessük, hanem legyen a mi életünk olyan,

hogy mindenekben méltók legyünk hozzájuk, kiket az Isten házának buzgó szerelme lelkesített, az úri szent vacsorában való mindenkori részesülés táplált és erősített és a testvéri szeretet forrasztott eggyé, nagygyá, erőssé és hatalmassá, hogy képesek voltak csodákat művelni az egyház külső-belső építésében, mert a Krisztushoz hívek voltak mindhalálig!

Ők megépítették a magyar református egyházat, nekünk a fenntartás volna a kötelességünk, a fejlesztése és felvirágoztatása a legszebb jutalmunk és legnagyobb dicsekedésünk! És ha elődeink meg tudták építeni nekünk ugyanolyan szerves beosztás mellett, ugyanolyan alapokon meg kell tartanunk, mert ha ehhez nincs erőnk, akkor olyan betegség lett úrrá rajtunk, amelyet határozatlan irányítás mellett induló belmissziói munkával meggyógyítani belátható időn belül alig lehet!

A haj meggyőződéseim szerint abban rejlik, hogy a lelkész és tanítói állás is hivatallá vedlett, a presbiterség és más világi elhivatás pedig a legtöbb embernél lélek nélküli külső dekorummá. Hogy ez így van, szomorú bizonyosság áll rendelkezésemre az egyházmegye összegyűjtött statisztikájában arról, hogy a felváltva szolgáló lelkészek, tanítók és presbiterek hogyan vesznek részt az istentiszteleten és az úrvacsorában, s hogy a presbiterek közül, akik sem az istentiszteleten részt nem vesznek, sem úrvacsorával nem élnek, micsoda más közegyházi tevékenységgel szereztek érdemet arra, hogy presbiterek legyenek. És a statisztika szerint 641 presbíter közül 241, tehát több mint $\frac{1}{2}$ -a egyáltalában nem, vagy csak ritkán jár templomba és 279, tehát majdnem fele nem vesz úrvacsorát és ezek közül 6—8 kivételével a többinek az érdemről szóló rubrikában az van bejegyezve, hogy „a nép bizalmából”. Veleményem szerint a belmissziót ott kell megkezdeni a belső embereken. Nekünk lelkészeknek önmagunkon, a régi fő segitőtársainkon a tanítókon, a presbitereken, mert ott tévesztettünk és hibáztunk a legnagyobbat, a tanítók és presbiterekkel való együttérzés, együttélés és egvüttes munkáikodás kérdésében. És ez a hiba szélesebb rétegű egyetemes egyházunk életére is nagyvon kiható! Talán azért is nincs olyan erkölcsi súlyunk, tekintélyünk és befolyásunk szegény hazánk sorsának intézésében sem, mert meglazult a kapcsolat a „világi papság” tekintélyes vezetői és a hivatalos egyház lelkészi és világi képviselői között. Én legalább a hivatalos gyűléseken kívül egy esetet kivéve nem hallottam olyan egyházi és világi, vagy vezető emberek összejöveteléről, ahol arról lett volna szó, hogy ezekben a sorsdöntő időkben nekünk református keresztyéneknek mit kellene tennünk, hogy mindenben méltók legyünk dicső emlékü elődeinkhez és legalább számarányunknak megfelelő súllyal kivegyük részünket szegény megtépett, megcsönkített hazánk boldogabb jövőjének megépítésében!

Ha ebben az érzésben és gondolatban a szívünk a világi vezetőkével eggyé olvad, a hit és a szeretet lelke által az anyaszentegyházhoz való hűségben törhetlenné nemesül, ha lélek szerint keressük az istentiszteleten való részvétel alkalmait s az úri szent vacsorában való mindenkori

részesülés által erősítjük lelkünkben a Krisztussal való közösséget és ha ezzel megszilárdítjuk anyaszentegyházunk külső szervezetének alapjait, akkor jó majd önként a belmissziói munka megkezdésének lehetősége.

Megszűnik a bizonytalanság s szilárd alapon szilárd hittel, tette kész lélekkel, igaz szeretettel kezdődhetik újból az építés, az alkotás, a boldog fejlődés dicső korszaka, mert a múlt igazsága a jelen és jövő számára is igazság marad, hogy mindeneket cselekedhetünk a Jézus Krisztus által! A belmisszió kérdésének felvetésével ezeket a sebeket igyekezzünk gyógyítani mindenekelőtt, mert ha az egyházak hivatalos vezetői példaadó módon teljesítik kötelességeiket, az egyház külső-belső építésének munkájában az ő példájok nyomán önként indul meg a lüktető belmissziói élettevékenység a gyülekezet tagjainak testvéri közösségből fakadó boldogságára és a Mindenható Isten dicsőségére!

Bartha László,
esperes

Különfélék

Lelkészszentelés volt Debrecenben az őszi egyházkerületi gyűléssel kapcsolatban, f. hó 18-án. A katedrai szolgálatot Nagy Lajos sárándi lelkipásztor végezte, aki a bibliából Ezék. 3¹⁷⁻²¹-et olvasta fel s Zsolt. 14³. alapján tartott alkalmi, bűnbánati tanítást a szolgálatra- és példaadásra kész odaszánással. Ez alkalmából 68 tiszteletes atyafi részesült felszentelésben.

A mezőgyáni gyülekezet 464 és 280 kgos harangjait f. hó 8-án avatta fel. A felszentelésnél Szabó István esperes, Percz István em. főjegyző, Bay József zsadányi és Téglás Ferenc helybeli lelkipásztor, valamint az ifjúsági énekhar, Szakács Irénke, Deák Etelka és Szabó Irma működött közre.

Kegyeletesen emlékeztek meg Jánkon f. hó 5-én néhai Varga István hittanhallgatóról, aki tíz évvel ezelőtt ezen a napon halt hősi halált. Legyen emlékezte áldott!

A keszthelyi m. kir. Gazdasági Akadémia hallgatóinak Bethlen Gábor-Köre f. hó 8-án istentisztelettel egybekötve ülte meg a reformáció évfordulóját, amelyen Keszthely protestánsai teljes számban részt vettek.

Lagerlöf Zelma híres svéd író a Generális gyűrüje c. munkájának magyar fordításáért két millió koronát kapott, amely összeget az író a debreceni egyetem két szorgalmas nőhallgatójának adott ösztöndíjjal, akik a svéd irodalom iránt komoly érdeklődést mutatnak.

Az oláh közoktatásügyi miniszter megtiltotta azt, hogy az állami iskolákban a kisebbségi egyházak egyházi énekeit az iskolákban a vallásitanítással kapcsolatban tanítsák.

Doktoravatás. A debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem hittudományi karán summa cum laude doctori méltóságot nyert Kiss Jenő soproni egyetemi rk. tanár. Ünneplés felavatása folyó hó 21-én délben volt.

Presbiteri konferencia lesz december hó 1-én Berettyóújfaluban a következő műsorral: 1. Templomi Istentisztelet reggel 9 órakor. Predikál: F. Varga Lajos esperes. 2. Istentisztelet után értekezlet, melyen a) Dr. Erdős Károly előadást tart e címen: „A Presbiterok keletkezése s hivatása az első keresztényeknél.“ b) Csikesz Sándor egyetemi tanár e címen: „A presbiterium történeti fejlődése, különös tekintettel Genfre.“ c) Dr. Juhász Nagy Sándor e címen: „A presbiterium egyházalkotmányi helyzete ma.“ d) Uray Sándor e címen: „A presbiterok, mint a lelkészek munkatársai.“ 3. Közös ebéd alkoholmentesen. November hó 30-án délután 3 órakor már megérkeznek Debrecenből az előadók esperessel együtt s ezért a leányegyesület kebelébe rövid estély 5 órától 7 óráig, melyen a nevezettek közül: 1. Esperes az estélyt megnyitja. 2. Dr. Juhász Nagy Sándor a leányegyesületek fontosságáról. 3. Uray Sándor bibliát magyaráz.

Makón a Berkes-utcát Szirbik Miklós lelkészről nevezték el, aki a 18. század végén igen nagy érdemeket szerzett sok irányú tevékenységével. Az ő nevével van kapcsolatban a makói hagyma termesztés erőteljes megindítása és fellendítése.

Amerikában 103 magyar református gyülekezet van; ezek közül 46 a Reformed Church-csel, 34 a Presbyterian Church-csel, 9 az Episcopal Church-csel van összeköttetésben; tíz független egyház, kettő a holland eredetű Reformed Church-csel, kettő a Southern Presb. Church-csel van kapcsolatban. K. Sz. H. S.

A pápai theol. akadémiára Vasady Béla B. D., M. Th. volt debreceni s. lelkészt hívták meg a filozófiai tárgyak előadására. A jeles ifjú előadó debreceni, daytoni és princetoni diák volt s Amerikában szerezte tudományos okleveleit.

A haranglábi (Kisküküllő vmi) templomot özv. Veér Györgyné Ugron Margit bárónő 70 ezer leu költséggel teljesen rendbehozatta. Az ilyen áldozatokban gyönyörködik az Úr!

Lelkészmeghívás. A taktaharkányi gyülekezet f. hó 8-án Veress Imre tállyai segédlelkészt hívta meg lelkipásztorául. Az új pásztor egyike annak a 40 theologusnak, akik a háború elején Debrecenből hadbavonultak. Isten áldása kísérje!

A veszprémi, 404 adófizető taggal bíró egyház páratlan áldozatkészséggel 200 millióra rugó költséggel megszerezte 1236, 712 és 354 kg-os harangjait s azokat folyó hó 8-án Dr. Antal Géza püspök felszentelte.

A Kálvineum javára f. hó 12-én Várpalotán istentisztelet és jól sikerült ünnepség volt.

WACHA tisztít, mos, fest kifogástalanul Debrecen, Simonffy-u. 55.

Székely est volt Debrecenben f. hó 14-én, amelyen 50 millió gyűlt össze az erdélyi református iskolák segélyezésére.

Vasárnapi iskolai tanítások. (A bibliai történetek feldolgozása gyermekek számára, a család, vallásitanítás és vasárnapi iskolák használatára.) Az Erdélyi Református Parochiális Könyvtár kiadásában eddig három kötet jelent meg, kettő az Öszövetséget a világ teremtésétől Saulig, a harmadik Jézus életét tárgyalja. Lelkipásztoroknak igehirdetésben is nagyon jó segítséget nyújt. A Dunamelléki Egyházker. Iratterjesztése vállalta e könyvek beszerzését és magyarországi terjesztését. A három kötet 18 K, szép kemény kötésben egybe-kötve 24 K alapáron kapható. (Szorzószám 7000. Lelkészek, egyházak és vasárnapi iskolai tanítók 15% engedményt kapnak.) Melegen ajánljuk a parochiális könyvtárak számára való beszerzést is. Megrendelhető: Pécel, Pestmegye.)

Szerkesztői üzenetek.

Egy jelenvolt. Olyan cikket, amelynek szerzőjét nem tudjuk, nem közlünk. Kívánatra bármilyen aláírást vagy jelzést elfogadunk s a szerző kilétét teljes diszkrécióval kezeljük; de természetesen nekünk tudnunk kell, hogy ki írta a cikket.
K. J. Ny—a. 62.000 K.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2586—1925. sz.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Az egyházkerületi közgyűlés 1923. évi 550. számú határozatának 14. pontjában foglalt rendelkezés szerint az egyházközségekre kivetett közigazgatási búzaadó felerésze június 1-ig, felerésze pedig december 1-ig fizetendő be az egyházkerületi pénztárba és pedig az I-ső félévi részlet a május 1-sői, a második részlet a november 1-sői legmagasabb tőzsdei ár szerint.

Tájékoztatás céljából közlöm, hogy a beszerzett hivatalos adatok szerint a rendes szokvány minőségű (78 kg-os tiszavidéki) búzának legmagasabb tőzsdei ára 1925 november 1-én 362,500 korona volt. Eszerint december 1-ig befizetendő második félévi búzaadó váltásárárt 363,000 K-ban állapítom meg s kérem Nagytiszteletedet, hogy az ez alapon leendő befizetést elrendelni méltóztassék.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1925 november 15.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Kun József késműves és műköszörűs, Debrecen, Széchenyi utca 1. sz.

FISCHER ADOLF ÉS FIA posztónagykereskedő. Férfi és női öltöny és kabát szövetek nagy választékban, papi fekete szövetkülönlegességek. Debrecen, Piac-u. 61.

3256—1925. sz.

Hirdetmény.

A református egyetemes konvent tankönyv-ügyi bizottsága közhírré teszi, hogy az 1925 jún. 8-án 2115—1925. sz. a. meghirdetett pályázatnak a *népiskolai* tankönyvekre vonatkozó részét **1926 január 31-ig** meghosszabbította.

Felhívja a pályázók figyelmét, hogy műveikben az új állami népiskolai tantervre legyenek figyelemmel.

A már beérkezett pályamunkák szerzőit felhívja, hogy műveiket az esetre, ha az új állami népiskolai tantervre kellő figyelemmel nem voltak, átdolgozás végett vegyék vissza s 1926 január hó 31-ig újból nyújtsák be.

A pályázat feltételei egyebekben változatlanok. Budapest, 1925 november 12.

A református egyetemes konvent tankönyv-bizottsága:

Dr. Baltazár Dezső s. k.,
püspök, lelkészi elnök.

Gróf Degenfeld József s. k.
főgondnok, világi elnök.

Pályázat.

A nyírmártonfalvai református egyház pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett I. számú kántortanítói állásra.

Fizetés: egyháztól helyi hozzájárulás; lakás, melléképületekkel, kerttel. Stóla. Megfelelő állami segély.

Kötelesség: I—VI. fiúosztályok és fiúismétlők tanítása. Kántori teendők ellátása; templomi éneklés vezetése harmóniummal; temetések végzése. Lelkésznek — akadályoztatása esetén — díjtalan helyettesítése. Kanonikus órák végzése. Mindennemű belmissziói munkában lelkész utasítása szerint díjtalan segédkezés. Ünnepkövetek ellátása díjazásért.

Pályázati határidő: megjelenéstől 15 nap. Menekültek. B) listások előnyben. Felszerelt kérvények alulírotthoz küldendők. — Állás választás után azonnal elfoglalandó, de csak miniszteri jóváhagyás után jogerős. Pályázatok visszaküldésére bélyeg csatolandó. Pályázók énekpróbára megjelenhetnek. útiköltség megtérítését nem igényelhetik.

Nyírmártonfalva, 1915 november 10.

Kovács József,
iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A fejezései református leányegyház presbiteriuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett előkönyörgő-kántortanítói állásra. Fizetés:

1. Lakás és kert természetben. 2. 76 véka, vagyis 19 köböl életnemű természetben. 3. Tandíjlatlag 61.60 aranykorona. 4. Tüzifa árba 70 aranykorona. 5. Szénaárba (4 szekér) 32 aranykorona. 6. Négy katasztrális hold föld haszonélvezete. 7. Stóla hivatalos megállapítás szerint; 8. Államsegély. Pályázati határidő: november hó 30. Állás választás után azonnal elfoglalandó. A megválasztott tanító köteles a kulturmozgalmakban részt venni, énekkart, ifjúsági egyesületet vezetni. Pályázati kérvények a hetei református lelkészi hivatalhoz küldendők. (U. p. Tarpa, Bereg vm.)

Zámbory Sándor

hete-fejércsei református lelkész.

Pályázat.

A mátészalkai intézményes káplánságra segédlelkészt keresek. Fizetése az egyháztól havi 500,000 K., 1 öl fa. Államsegély 510,000 korona. Lelkésztől reggeli, ebéd, vacsorából álló ellátás, 1 szoba takarítással. Az állami polgári iskolától évi 240 aranykorona. Kötelessége: a lelkészi szolgálatokban segédkezés s hittanítás heti 16 órán. Állás mielőbb elfoglalandó.

Kinoses István,
lelkész.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

**Gazdaságokba,
építkezésekhez és tetők fedéséhez
minden vasanyagot szállít.**

Telefon 6.

Debreczeni István
órasmester Debrecen, Péterfia-u. 8.

**Speciális órák javítása
Mindennemű órákraktára**

Palástok és fövegek

készítését és javítását gyönyörű
kivitelben a legjutányosabban
vállalom. Ezenkívül minden-
nemű plisse-t, gouvre-t vállalom.

Minden munka a legrövidebb idő

3-4

alatt készül. Árjánlattal szívesen szolgálók

Iványi Andrásné

Debrecen, Péterfia-utca 25. sz.

FARKAS KÁLMÁN

orgona-, zongora- és harmóniumkészítő
Debrecen, Nyil-utca 35. Saját ház.

Készít elsörendű gépezetes és légnymású, tartós, nemes hangú
új orgonákat művészi kivitelben. Hadi célokra elektrivált
és egyéb orgona sípok speciális készítése és szállítása. —
Régi orgonákat légnymású rendszerre átalakít, javít, tisztít,
kibővíti, vállal felelősség mellett új hangolásokat, évi
gondozásokat, villamos fújtató berendezések készítését. 4-10

Zongorák és harmóniumok hangolását, javítását
vidéken is felelősség mellett eszközli. Tervezetet,
költségvetést és felvilágosítást készséggel nyújt.
Bárkinek sok egyház ajánló bizonyítványait felmutathatom.

Szlezák László

harang-ércöntöde, harang-
felszerelés- és haranglábgyár

Budapest VI., Frangepán-u. 77.

(Saját házában.)

A nyugati pályaudvartól induló BUR vasuti
„ÖRHÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal.

TELEFON: 139-62.

Az 1900. évi párizsi világ, 1921. és 1923. évi
vas- és gépipari kiállításon aranyéremmel ki-
tüntetve. — Számos egyházi elismerőlevél.

FITTLERSÁNDOR

orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít:

**Új Orgonákat,
Orgonasípokot,**

iskolai és templomi

Harmóniumokat.

Javítások gyorsan, szak-

szerűen mérsékelt árákért

Árjegyzék ésköltségvetés díjtalan

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

Megjelent

**A Keresztyén család Képes Naptára
az 1926. évre.**

A rendkívül gazdag tartalmu, 184 oldalas,
nagy alaku, szép kiállítású naptár ára darabonként
mindössze

18,000 korona.

Egyházaknak, terjesztőknek jelentős
engedményt adunk.

Megrendelhető:

4-6

Sylvester-nyomda, Tahitótfalu cimen.

Debrecen szab. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„Méliusz“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala, zenemű-
papír- és írószerkereskedése
Debrecen, Ferenc József-út 26.

Értesítés

a zsoltárok árairól.

32° legkisebb zsoltár

papirkötésben	K	31,600
félvászon kötésben	K	37,300
egészvászon kötésben	K	41,700

16° iskolai kiadású zsoltár

papirkötésben	K	42,800
félvászon kötésben	K	47,500
egészvászon kötésben	K	59,800

8° oktáv alakú zsoltár

papirkötésben	K	58,600
félvászon kötésben	K	64,300
egészvászon kötésben	K	74,500

4° quartalak, nagybetűs zsoltár

papirkötésben	K	112,800
félvászon kötésben	K	119,300
egészvászon kötésben	K	144,200

Ajánljuk ezenkívül diszkötésű zsoltárainkat
a következő minőségekben, alakban és árakban:

II. kiadás, prózába szedve 16° alaku

díszvászon, kehely és préseléssel	K	100,000
díszvászon, párnázott, vörösmetszés, tokban	K	180,000
díszbőr, párnázott, aranymetszés, tokban	K	280,000

32° alaku zsoltárok

Hajlítható díszvászon kötés (Kötés alatt)	—	—
Párnázott díszv. kötés, valódi aranymetszéssel	K	160,000
Celluloid-csontköt. valódi aranymetszéssel (Kötés alatt)	—	—
Valódi bőrköt., párnázott, valódi aranymetszéssel	K	240,000
Valódi antilopbőr, különböző színekben	K	240,000
Valódi bőrk., különböző színekben, aranymetszéssel, párnázott bőrtokban, hordozó szíjjal	K	400,000

Ajánljuk dúsan felszerelt tankönyv,
írószer, iskolai segédeszközöket tartalmazó raktárainkat.

„Méliusz“ könyvkereskedés
Debrecen,
Ferenc József-ut 26.

TELEFON: 113-44. SZÁM.

LOPOS GYULA iskolapadok

athletikai sportcikkek,
iskolai bútorok,

tornaszerek

gyára

BUDAPEST, III., BÉCSI-ÚT 85.

Arjegyzéket és költségvetést
felszólításra küldök. VAVAVA

14-20

Templomharangokat

és összhangzó harangozatokat
a legfinomabb harangfémöntvényből,
tisztá csengésű, előre megállapított szavatolt harangokkal

tíz évi jótállás mellett

harangszerelvényeket, forgatható
vaskoronával, harangállványokat
hengerelt vasból, szabadonálló valamint fekvő elrendezéssel gyárt

WALSER FERENCZ

tűzoltási szerek és szivattyúk
gyára, harang- és fémöntöde

Budapesti VI, Lomb-utca 34-36.

Villamos megálló: Váci-ut, Láng-gyár.
Telefon 95-50. Telefon 95-50.